תורה אור

נגמר הדין מוציאין אותו לסוקלו. בית הסקילה היה חוץ לבית דין שנאמר הוצא את המקלל. אחד עומד על פתח בית דין והסודרין בידו וסוס רחוק ממנו כדי שיהא רואהו. אומר אחד: יש ללמד עליו זכות, הלה מניף בסודרין והסוס רץ ומעמידן, ואפילו הוא אומר יש לי ללמד על עצמי זכות מחזירין אותו אפילו ארבע וחמש פעמים, ובלבד שיש ממש בדבריו:

ויקרא כד

גמ' ובית הסקילה חוץ לב"ד הוה ותו לא, והא תניא בית הסקילה היה חוץ לשלש מחנות? אין, כדקאמרת, והא דקתני הכי נפקא מינה דאי נפיק בי דינא ויתיב חוץ לשלש מחנות עבדינן בית הסקילה חוץ לב"ד כי היכי דלא מיתחזי ב"ד רוצחין. א"נ כי היכי דתיהוי ליה הצלה. מנהני מילי? דת"ר הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה, חוץ לג' מחנות, אתה אומר חוץ לג' מחנות או אינו אלא חוץ למחנה אחת? נאמר כאן מחוץ למחנה ונאמר בפרים הנשרפין חוץ למחנה, מה להלן חוץ לשלש מחנות אף כאן חוץ לשלש מחנות. והתם מנלן? דתנו רבנן והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה, חוץ לשלש מחנות, אתה אומר חוץ לשלש מחנות או אינו אלא חוץ למחנה אחת? כשהוא אומר אל מחוץ למחנה בפר העדה שאין ת"ל, שהרי כבר נאמר ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון, ליתן לו מחנה שניה, וכשהוא אומר אל מחוץ למחנה בדשן שאין ת"ל, שהרי כבר נאמר על שפך הדשן ישרף, ליתן לו מחנה שלישית. ולילף משחוטי חוץ, מה להלן חוץ למחנה אחת אף כאן חוץ למחנה אחת? מסתברא מפרים הנשרפין הו"ל למילף שכן הוצא אל מחוץ למחנה מכשיר ומכפר. אדרבה משחוטי חוץ הו"ל למילף שכן אדם חוטא בנשמה פיגול. מכשיר ממכשיר עדיף ליה. רב פפא אמר: משה היכא הוה יתיב במחנה לויה ואמר ליה רחמנא הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה, חוץ למחנה לויה, ויוציאו את המקלל אל מחוץ למחנה, חוץ למחנה ישראל. האי מיבעי ליה לעשייה? עשייה בהדיא כתיבא. ובני

נגמר הדין. לחובה: **מוציאין אותו לסקלו.** איידי דסקילה רישא דכולהו ארבע מיתות היא מפרש מילי דידה ברישא והדר מפרש שארא בפירקין דלקמן כסדר: **חוץ לבית דין.** רחוק מבית דין קצת: **שנאמר הוצא.** אלמא לאו במקום הוועד קטלוהו: **והסודרין בידו.** לקמיה מפרש למאי מיבעי: **והסוס רחוק ממנו כדי שיראה.** אדם רוכב על סוס ונמשך על צד בית הסקילה שיהא קרוב לרדוף אחר הנסקלין ומציל ומתרחק מזה שהסודרין בידו מלא עיניו ובלבד שיוכל לראותו אם יניף בסודרין: **אמר אחד.** מב"ד יש לי ללמד עליו זכות: **הלה.** העומד על הפתח, ורוכב הסוס היה מכיר בו, והוא רץ אחר המנהיגים ומעמידן עד שיחקרו ב"ד אם יהא טעם בדבריו של זה: **ובלבד שיהא ממש בדבריו.** קצת ראיה הדומה לזכות ובגמרא פריך מנא ידעי הנך סוקלין אם יש ממש בדבריו והלא לא תלמידים הם: **גמ' ובית הסקילה חוץ לבית דין.** הוא דבעינן אבל חוץ לשלש מחנות לא בעינן: **חוץ לשלש מחנות.** בירושלים הוא דשייך למימר דאיכא עזרה=מחנה שכינה והר הבית=מחנה לויה וכל העיר=מחנה ישראל, ובבתי דינים שבכל עיר ועיר נמי הוי בית הסקילה חוץ לעיר דומיא דירושלים: **ומשני נ"מ.** מדתנן חוץ לבית דין: **דאי נפיק בי דינא.** וקבעי מקום הוועד שלהם חוץ לעיר כגון שתי סנהדראות קטנות שהיו בירושלים אחת על פתח העזרה ואחת יושב על פתח הר הבית וכן כל שאר עיירות אי קבעי מקומן חוץ לחומה עבדינן בית הסקילה חוץ לב"ד רחוק מהן: **כי היכי דלא ליתחזי בית דין רוצחין.** דנגלי הדבר דתנן (מכות דף ז.) סנהדרין ההורגת פעם אחת בשבוע נקראת חבלנית וכל שכן אם יהיה קרוב למקומן מיחזי מקום איבוד נפשות: **אי נמי.** לכך היו מרחיקין בית הסקילה כדי שתהא שהות לסקילה באורך הדרך ובתוך כך ימצא אחד ראיה של זכות ויצילהו ויחזירהו ותיהוי ליה הצלה: **מנא הני מילי.** דבית הסקילה חוץ לשלש מחנות: **פרים הנשרפים.** פר העלם דבר של ציבור ופר כהן משיח שאינן נאכלין אלא נשרפין כדכתיב והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה וגו': **שאין ת"ל.** אין אנו למידים ממנו כלום שהרי כבר נאמר כאשר שרף את הפר הראשון של משיח ובההוא כבר נאמר אל מחוץ למחנה ומה בא זה ללמדנו, אלא ליתן להם מחנה שניה: **וכשהוא אומר אל מחוץ למחנה.** בצו את אהרן בהוצאת הדשן של תפוח שעל המזבח החיצון שאין מלמדו כלום שהרי כבר נאמר בפר כהן המשיח אל שפך הדשן ישרף וכתיב בדידהו חוץ למחנה ממילא שמעינן דשפך הדשן=חוץ למחנה הוא, ולמה נאמר כאן: ליתן לכולם מחנה שלישית דעל כרחיך כולהו בחד דוכתא עביד להו: **ולילף.** מקלל מחוץ למחנה לשחוטי חוץ דהוי חוץ למחנה אחת כדכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו: **שכן הוצא, אל מחוץ, מכשיר, ומכפר.** סימן הוא שדומה מקלל לפרים נשרפין בכל אלה ולא לשחוטי חוץ. הוצא, במקלל ופרים נאמר הוצאה, ולא בשחוטי חוץ, ונאמר בהן אל מחוץ למחנה ובשחוטי חוץ לא כתיב אלא אשר ישחט מחוץ. ומחוץ למחנה האמור בשניהם=כאשר מצותן בכך, ומחוץ למחנה האמור בשחוטי חוץ אין הכשירן אלא עבירה היא, ובמקלל ופרים מכפר הוצאתן כדאמרינן (לקמן דף מג.) במתני' היום הזה אתה עכור כו', אבל שחוטי חוץ אינה כפרה אלא חטא: **שכן אדם.** מחוץ למחנה דמקלל, באדם כתיב, וכן האמור בשחוטי חוץ=אאדם השוחט קאי שלא ישחט מחוץ למחנה, ומחוץ למחנה האמור בפרים אפר קאי ולאו אאדם דלא כתיב יצא אלא והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה: **חוטא.** מקלל=חוטא הוא, ושוחט חוץ=חוטא לאפוקי פר דלאו חוטא הוא: **בנשמה.** מחוץ למחנה של שניהם נטילת נשמה, נאמר זה נסקל וזה שוחט, אבל פר (שוחט) ועומד: לישנא אחרינא נטילת נשמה דשוחט חוץ=היינו חיוב כרת שמתחייב בשחיטה זו: **פיגול.** מחוץ למחנה דשחוטי חוץ ומקלל אי אתה מוצא פיגול על ידי אותו חוץ למחנה, אבל פרים ראויין להתפגל על ידי אותו חוץ למחנה שאם שחטו על מנת להקטיר אימוריהן בחוץ מתפגלין, ולישנא דקרא נקט דקרי חוץ למקומו פיגול כדאמרי' בזבחים (דף כח.) ואע"ג דלישנא דרבנן לא קרי פיגול אלא חוץ לזמנו: **מכשיר עדיף ליה.** למילף חוץ למחנה האמור בשני אלו כך היא חובתו וראויין ללמוד זה מזה ולא מחוץ למחנה דשחוטי חוץ שהוא שלא כדת וכמצוה: **רב פפא אמר.** מהכא נפקא לן בית סקילה חוץ לג' מחנות: **משה.** לוי היה ושרוי במחנה לויה ואמר ליה רחמנא הוצא כו': **לעשייה.** לומר שכמו שנצטוו כך עשו: ובני

בית הסקילה היתה חוץ לשלש מחנות. הייט בירושלים דאיכא שלש מחנות ובתי דינין שבכל עיר ועיר היתה בית הסקילה חוץ לעיר כדפי' הקונטרס והיינו משום דכל עיירות המוקפות חומה יש להן דין מחנה ישראל כדתנן בפרק קמא דכלים: **כי** היכי דלא ליתחזו בית דין רוצחים. אמאי דמרחיקין רחוק מב"ד בית הסקילה יהיב טעמא כדפ"ה אבל חוץ לב"ד קרא קא דריש במתני' הוצא את המקלל והא דאמר בפ' נערה שנתפתתה (כתובות דף מד. ומה: ושם*) נערה המאורסה שאין לה פתח בית אב ועובד ע"ז בעיר שרובה נכרים סוקלין אותם על פתח בית דין שאני התם דכתיב שעריך וכיון דלא אפשר מוקמינן אשער ב"ד והאי דלא יליף שאר נסקלין מהתם דנבעי שעריך דדלמא הוו להו נערה המאורסה ועובד ע"ז שני כתובים הבאים כאחד ועוד הא כתיב הוצא כדתנן במתניתין:

ונאמר בפרים הנשרפים. תימה והא בקדשים דבר הלמד בהיקש אין חוזר ומלמד בגזרה שוה ואיכא למ"ד בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נ.) דבתר המלמד אזלינן כיון דמלמד קדש אע"ג דלמד חול והיא גופה תימה בפר העדה מנא לן כיון דפר כהן משיח לא גמר אלא מהיקשא דדשן ולמאן דגמר בסוף איזהו מקומן (שם דף נז.) הימנו ודבר אחר א"ש דאגב דגמרינן ההוא מחנה שכתוב בו בהדיא גמרינן מיניה אחריני:

שכן אדם. דחוץ למחנה דשחוטי חוץ אאדם קאי כדפ"ה מיהו אע"ג דהיינו ודאי פשטיה דקרא מ"מ אם עמד בחוץ והכניס ידו לפנים ושחט או ששחט בסכין ארוכה שחיטתו כשירה כדאמרינן פרק שני דזבחים (דף לב.) ובריש חולין (דף ב:) ואם עמד בפנים והושיט ידו בחוץ ושחט בחוץ חייב דלאו בשוחט תליא מילתא אלא בבהמה, דקדשים דקיימא בחוץ: **פיגול.** הא דלא נקט נותר וטמא דלא חשיב אלא מידי דשייך בהוצאת מחנה מיהו קשה דלא חשוב פסול יוצא:

משה היכא הוה יתיב. וא"ת כל הני דפרים למה לי וי"ל דלא תימא נילף משחוטי חוץ דקדשים מקדשים: לא

רבינו חננאל

פ"ו נגמר הדין מוציאין אותו לסקלו כו'. ואקשי' וכי בית הסקילה חוץ לב"ד הוה והתניא בית הסקילה היה חוץ לשלש מחנות ושנינן אי מזדמנא מילתא ונפק בי דינא חוץ לג' מחנות מרחקינן לבית הסקילה טפי חוץ (למחנות) [לב"ד] כי היכא דלא ליתחזי ב"ד רוצחים ומנא לן דבית הסקילה היה חוץ לג' מחנות דת"ר הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה וכתיב בפרים הנשרפין אל מחוץ למחנה מה להלן חוץ לג' מחנות דכתיב בפר כהן משיח אל מחוץ למחנה ובפר העדה כתיב אל מחוץ למחנה וכתיב ברשן והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה הרי שלש מחנו' ויליף מקלל מפרי' הנשרפים מה להלן חוץ לג' מחנות אף כאן חוץ לג' מחנות. ואמרי' ולילף מקלל משחט חוץ דכתיב ביה אשר ישחט אל מחוץ למחנה ואינו אלא מחוץ למחנה אחת ואמרינן מסתברא מפרים הנשרפין הוה לי' למילף שכן יש בהן הוציא אל מחוץ למחנה כשםשכתיב במקלל ובשוחט חוץ אין כתיב בו הוצא ועוד פר כהן משיח מכשירו לעבודה שאין חוטא מקריב לכפר הלא תראה ביום הכפורים חטאתו ואחר כך חטאת העם ומכפר חטאתו ומקלל מיתתו מכפרת כדכתיב ולארץ לא יכופר בדם אשר שופך בה כי אם בדם שופכו ומכשירו וי"א מדכתיב בפר העדה וסמכו זקני העדה את ידיהם ובמקלל כתיב וסמכו כל השומעים את ידיהם הנה זה מכשיר וזה מכשיר והיא הסמיכ' וכן פר העדה מכפר וחיוב מיתת ב"ד מכפרין ודחי' אדרבה משחט חוץ הוה ליה למילף שכן המקלל אדם והשוחט חוץ אדם כמותו לאפוקי פרים דבהמות נינהו וזה חוטא וזה חוטא והפרים לא חטאו. וזה נשמתו ניטלת המקלל וזה נשמתו ניטלת השוחט חוץ שהוא בכרת לאפוקי פרים שבשרם נשרף. וכן המקלל ושוחט חוץ אין בהן פיגול. ואסיק' מכשיר ממכשיר עדיף ליה ושאר השמועה

א א מיי' פי"ד מהלכות סנהדרין הלכה ג סמג עשין צז:

ב ב מיי' שם ופי"ג הלכה א סמג שם:

[ע"ש שכתבו בד"ה על פתח כאוהל אחר]

[לקמן נב.]

יומא סח. זבחים קה:

הגהות הב"ח

(א) במשנה חוץ לב"ד רחוק מב"ד שנאמר הוצא וכו' נמחק אחד:

גליון הש"ס

גמ' מכשיר ממכשיר עדיף ליה. ע"ל דף נב ע"א תוס' ד"ה שכן:

הגהות מהר"ב רנשבורג

(א) רש"י ד"ה בנשמה וכו' אבל פר שוחט ועומד נ"ב שחוט ועומד:

מבנה

ג' מקורות להוצאת המקלל

מבנה

מחוץ

מבנה

(ג' מחנות)

(מחנה אחת)